

LIEKSAN SEURAKUNTA HAUTAUSMAIDEN HOITOSUUNNITELMA

2026-2030

Osa Lieksan seurakunnan hautaustoimen ohjeistoa. Koko ohjeisto on luetteloitu Lieksan seurakunnan hautaustoimen ohjesäännössä.

Sisällys

1	JOHDANTO	4
1.1	Tausta ja tarve	4
1.2	Hautaustoimen tehtävät ja tavoitteet.....	4
1.3	Ohjaava lainsäädäntö ja lupakäytännöt	5
1.4	Lieksan seurakunnan hautausmaiden hoitovelvoitteet	6
2	KUNNOSSAPIDON VASTUUT	8
2.1	Seurakunnan hautaustoimen hoitovastuu.....	8
2.2	Omaisten hoitovastuu	8
2.2.1	Omaisten hoitovastuun tarkennusta yksittäisen haudan osalta.....	8
2.2.2	Omaisten hoitovastuun tarkennusta muistomerkin hoidon osalta	9
2.2.3	Omaisten hoitovastuun tarkennusta haudan muistoesineiden osalta ja muu ohjeistus.....	9
2.3	Hoitovastuut hautaamiseen liittyvissä toimissa	9
2.4	Seurakunnan tuottama haudanhoitopalvelu	10
2.4.1	Tuotettujen haudanhoitopalvelujen määrät sekä resurssit	10
2.4.2	Seurakunnan tuottaman haudanhoitopalvelun vastuut ja prosessi	11
2.5	Seurakunnalle palautuvat haudat	13
2.5.1	Hoitamattomat haudat.....	13
3	ALUEIDEN LUOKITTELU	14
3.1	Yleistä kunnossapitoluokituksesta	14
3.2	Yleistä puhtaanapitoluokituksesta.....	15
3.3	Lieksan seurakunnan hautausmaa-alueiden kunnossapitoluokitukset	15
4	KUNNOSSAPITOTASO LIEKSAN SEURAKUNNAN HAUTAUSMAAKIINTEISTÖILLÄ 16	
4.1	Viheralueiden kunnossapito.....	16
4.2	Metsäalueiden kunnossapito	18
4.3	Kunnossapidon laadunarviointi.....	18
5	HAUTAUSMAIDEN HOITOA TÄYDENTÄVIÄ OHJEITA JA MATERIAALEJA.....	19
5.1	Hautausmaan töiden sijoittuminen vuodenkiertoon	19
5.2	Ympäristön huomioiva toiminta.....	19
5.2.1	Kulttuuriarvojen inventointi	20
5.2.2	Luontoarvojen inventointi	20
5.2.3	Kevyemmän hoidon alueet	20

5.2.4	Monivuotiset kasvit.....	20
5.2.5	Vieraslajien torjunta	20
5.2.6	Kemikaalihaittojen ehkäisy.....	21
5.2.7	Vedenkulutuksen pienentäminen	21
5.2.8	Koneiden ympäristövaikutukset	21
5.2.9	Vainajan tuhkaamisen ympäristövaikutukset	21
5.2.10	Hautojen hoitoon ja vainajien muistamiseen liittyvät ekologiset vaihtoehdot	21
5.3	Jätteen käsittely ja jätehuoltosuunnitelma.....	21
6	KEHITTÄMISTOIMENPITEET JA INVESTOINNIT	25
7	LIITTEET.....	26
7.1	Kunnossapitoluokat hautausmaittain teemakartoin esitettynä	26
7.2	Haudanhaltijan hoitovastuita mallintava kuva	26
7.3	Jätelajittelun ohjeet.....	26
7.4	Vieraslajien torjunta sekä kevyemmän hoidon alueet	26

1 JOHDANTO

1.1 Tausta ja tarve

Lieksan seurakunnan hautaustoimen perustehtäviä ovat hautaaminen ja hautausmaan hoito. Hautaustoimilain mukaan hautausmaan ylläpitäjän tulee hoitaa hautausmaata sen arvoa vastaavalla ja vainajien muistoa kunnioittavalla tavalla (Hautaustoimilaki 457/2003 5. luku 13. §).

Kirkkolain (652/2023) mukaan hautausmaille tulee laatia hoitosuunnitelma, jossa määritellään seurakunnalle kuuluva hautausmaan perushoito ja esitetään hautausmaan vuotuiset hoitotoimenpiteet sekä pidemmällä aikavälillä toteutettavat kunnostustyöt. Hoitosuunnitelman on tarkoitus selkeyttää seurakunnan ja hautaoikeuden haltijan välistä vastuunjakoa ja lisätä hautausmaan hoidon suunnitelmallisuutta.

Hoitosuunnitelma auttaa kohdentamaan määrärahoja kustannustehokkaasti. Hoitosuunnitelmassa selvitetään yleisluontoisesti myös hautausmaan kunnossapitoluokitus, jonka pohjalta pystytään suunnittelemaan hautausmaaympäristön kunnossapitotoimenpiteet järkevästi ja tuloksellisesti.

Lieksan seurakunnan hautausmaiden hoitosuunnitelma laaditaan kaikille seurakunnan hautausmaille.

Lieksan seurakunnan näkökulmasta on tärkeä vahvistaa hautausmaiden hoidon periaatteet, vastuut ja veloitteet. Hoitamattomien hautojen osalta on tärkeä määrittellä hoitamattomuuden perusteet ja hoitamattomuuskuulutuksen prosessi.

1.2 Hautaustoimen tehtävät ja tavoitteet

Hautaustoimella tarkoitetaan hautausmaan hallinto-, suunnittelu-, rakentamis- ja kunnossapito sekä hautauksiin liittyviä tehtäviä. Hautaustoimen perustehtäviä ovat hautaaminen, hautarekisterin ylläpito, hautausmaiden kunnossapito sekä vahtimestarityöt hautausmaalla (mm. haudalle saatot ja urnanlaskut) sekä sopimushautojen hoito.

Hautaustoimi huolehtii myös riittävästä hautapaikkavarannosta. Hautausmaan kulttuuriperinnön vaaliminen on myös yksi hautaustoimen tärkeistä tehtävistä. Hautausmaiden hyvän kunnon ylläpitämiseksi tarvitaan jatkuvaa ja suunnitelmallista kunnossapitoa. Tavoitteena on luoda puitteet asianmukaiselle ja vainajan muistoa kunnioittavalle hautaan siunaamiselle, hautaamiselle ja muistamiselle. Hautaustoimi palvelee omaisia ja hautausmaalla kävijöitä kaikissa hautaustoimeen liittyvissä asioissa. Hautaustoimi edustaa näkyvää osaa seurakunnan toiminnasta ja tulee siten lähelle ihmistä.

Lieksan seurakunnan hautausmaita ovat:

- 1) Mähkö Tuonenkankaan;
- 2) Vieki Kirkkolan;
- 3) Koli Hautakankaan;
- 4) Nurmijärvi Kaiskunkankaan sekä
- 5) Vuonislahti Rauharannan hautausmaa.

Lisäksi historialliset hautausmaat sijaitsevat Lieksan kirkkopuistossa sekä Mähkön hautausmaan Tuonenkankaan kiinteistöön kuuluen Mähkönjoen ja Rauhalan vanhoille hautausmaille sijoittuville palstoille.

Seurakunta osoittaa pyynnöstä hautasijan erilliseltä tunnustuksettomalta hauta-alueelta, joka sijaitsee Lieksan seurakunnan Nurmijärven Kaiskunkankaan hautausmaalla.

Hautaus-toimen laadullisia tavoitteita ovat mm.

- Laadukas, asiantunteva, luotettava ja yhdenvertainen palvelu kaikille
- Toimivan ja turvallisen työympäristön varmistaminen
- Vainajan kohtelu hienotunteisesti
- Olemassa olevien hautausmaiden, kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden alueiden ja hautojen kunnossapito hautausmaiden hoitosuunnitelman mukaisesti
- Sankarihauta-alueiden kunnossapito hautausmaiden hoitosuunnitelman mukaisesti
- Hautausmaiden toiminta kestävän kehityksen mukaisesti.

Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan saadun palautteen, kasvillisuuden menestymisen, tapaturmattomuuden ja oikein mitoitettun ajankäytön perusteella.

1.3 Ohjaava lainsäädäntö ja lupakäytännöt

Hautausmaita koskevat monet lait ja asetukset. Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee hautaus-toimea koskevan lainsäädännön. Itä-Suomen aluehallintovirasto (AVI) hoitaa hautaus-toimilaissa tarkoitetut lupa-, valvonta- ja kiinteistörekisteritehtävät koko maan alueella.

Kirkkolain mukaan kaikilla evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnilla ja seurakuntayhtymillä tulee olla oma hautaus-toimen ohjesääntönsä. Siinä on tarkemmat toimeenpanoa ja menettelyä koskevat määräykset haudoista, hautakirjanpidosta, haudan hoidolle asetetuista vaatimuksista ja hautamuistomerkkien hyväksymisestä sekä hautausmaalla noudatettavasta järjestyksestä. Seurakunnan ja seurakuntayhtymän hautaus-toimen ohjesäännössä huomioidaan hautausmaiden paikalliset ominaispiirteet ja hautauskäytännössä omaksuttu kulttuuri sekä järjestelyiden tarkoituksenmukaisuus. Hautausmaahan käytössä noudatetaan hautausmaakaavaa ja hautausmaahan käyttösuunnitelmaa.

Kirkkojärjestyksen (657/2023) 3 luvun 57 §:n mukaan: "Hautausmaalle on laadittava hautausmaakaava ja käyttösuunnitelma. Hautaus- maakaava on yleiskartta, jota laadittaessa on otettava huomioon varatun alueen maaston luonne, maisemalliset arvot ja seurakunnan taloudellinen kantokyky. Hautausmaakaavaan sisältyy: 1) hautausmaahan rajat; 2) hauta-alueiden ja rakennusten sijainti; 3) liikenteen järjestelyt ja käytävien sijainti; 4) hauta-alueiden jako; 5) hautausmaa-alueen kuivatus- ja vesihuoltosuunnitelma sekä jätehuollon järjestelyt.

Hautausmaahan käyttösuunnitelmassa on otettava huomioon hautausmaahan eri aikoina perustettujen osien ominaispiirteet ja kulttuurihistorialliset arvot. Käyttösuunnitelmaan sisältyy: 1) hautausmaakaavan sanallinen selitys; 2) määräykset hautausmaahan tai sen osan käytöstä yhteen tai useampaan hautaus-syvyyteen; 3) määräykset hautausastojen käyttöönottojärjestyksestä; 4) hautausmaahan käytön rajoitukset.

Lisäksi hautausmaahan rakentamiseen, kunnossapitoon ja kunnostamiseen liittyvät toimenpiteet voivat edellyttää kunnan viranomaisen myöntämää ympäristö-, rakennus-, toimenpide- tai maisematyölupaa tai museoviranomaisen lausuntoa. Hautausmaa-alueilla

otetaan huomioon mahdollinen arkeologinen kulttuuriperintö, kun tehdään esimerkiksi tavallista haudankaivua laajempia putki- ja kaapelikaivantoja.

Hautausmaiden hoito perustuu seuraaviin lakeihin, asetuksiin, sääntöihin ja ohjeisiin:

- Hautaustoimilaki (457/2003)
- Kirkkolaki (652/2023), 3. luku 21–37 §:t
- Kirkkojärjestys (657/2023), 3. luku 55–61 §:t
- Muinaismuistolaki (295/1963)
- Terveysturvallisuusasetus (1280/1994), 7. luku 39–42 §:t
- Järjestyslaki (612/2003)
- Jätelaki (646/2011)
- Ympäristönsuojelulaki (527/2014)
- Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999)
- Vesilaki (587/2011)
- Hautausmaiden ohjesääntö
- Hautausmaakaava ja hautausmaan käyttösuunnitelma
- Hautausmaamerkkiohjesääntö
- Kunnan yleis- ja asemakaavat sekä ympäristö-, rakennus-, toimenpide- ja maisematyöluvat

1.4 Lieksan seurakunnan hautausmaiden hoitovelvoitteet

Hautausmaa-alueiden käytöstä ja historiasta on esitetty suunnitelmat ja selostukset hautausmaakaavojen ja -käyttösuunnitelmien yhteydessä. Hoitovelvoitteista antaa parhaiten kuvan tiivistetyssä muodossa seuraavan sivun taulukko. Vaikka yksittäisten hautojen hoito on 2-kohdan kunnossapidon vastuun mukaisesti omaisten vastuulla, on taulukkoon kuitenkin laskettu hoidossa olevien hautojen määrä, koska sillä on vaikutusta kausityöntekijöiden resurssoinnin kannalta.

	Mähkö (Suluissa ort. puoli)	Kirkkopuisto	Vanha hautausmaa	Vieki	Koli	Nurmijärvi	Vuonislahti
Pinta-ala ha	10,6 (+1,5)	3,3	7,3 ₆	5,2	1,2	4,5	1,2
Hautapaikat), n.	15200	-	-	3440	1300	1000	660
Sankarihaudat	-	494	-	66	-	-	-
Nurmikkoa hoidossa m²	84000	10800	800	25000 ₄	5000	2200	2200
kulkuväyliä, m	6500	1200	700	700	300	500	300
Jätepisteitä	29	7	-	8	1	1	1
Kivimuurit	230	500	-	-	70	-	-
Muistomerkit₈	-	4	2	3	-	-	-
Muistelupaikat	1	-	1	1	1	1	1
Penkit	18	6	1	5	2	2	3 ₉
Vesipisteet	38	2	-	8	2	2	2
Valaisimet	10	23	-	11	2	-	-
Pysäköintialueet m²	1600	180	-	1500	900	600	350
Infotaulut ja opasteet	2	-	-	1	-	-	-
Rakennusten ala m²	1100	25 ₅	29	320 ₃	70	75	5
Metsäalueet m²	9000	6000	64000	22500	2200	39000	7500
Hoitohaudat₂	1470 (+140)	7	1	210	26	26	24

¹Varsinaisella hautausmaa-alueella

²Vuoden 2025 lukema

³Mukana ei ole srktaloa eikä kirkkoa

⁴Mukana ei ole seurakuntatalon, eli tien toisella puolella olevan kiinteistön nurmialaa

⁵Kirkon ja kellotapulien pinta-alaa ei ole tässä huomioitu, kyseinen pinta-ala on kontin koko

⁶Mukana ns. nälkään kuolleiden hautausmaa Lamminkyläntien varressa.

⁸Muistelupaikkojen esim. muistolehtojen kivipaaseja ei ole laskettu mukaan.

⁹Hiljaisuuden polun päässä rannassa olevia penkkejä ei ole laskettu mukaan.

2 KUNNOSSAPIDON VASTUUT

2.1 Seurakunnan hautaustoimen hoitovastuu

Hautaustoimilain (457/2003) 5. luvun 13. § mukaan hautausmaan ylläpitäjän tulee hoitaa hautausmaata sen arvoa vastaavalla ja vainajien muistoa kunnioittavalla tavalla.

Hautausmaiden yleinen kunnossapito on seurakuntien hautaustoimen vastuulla.

Hautaustoimen vastuulla olevia hautausmaiden kunnossapitotöitä ovat:

- hautausmaan kulkuväylien ja pysäköintialueiden kunnossapito
- hautausmaiden yleisten alueiden kasvillisuuden kunnossapito
- hautausmaarakenteiden ja -kalusteiden kunnossapito (mm. portit, aidat, muurit, penkit, valaisimet, pyörätelineet, opasteet, hulevesijärjestelmät, kasteluvesijärjestelmä ja kameravalvonta)
- yleinen puhtaanapito ja jätehuolto
- yhteisten muistelupaikkojen kunnossapito
- sankarihauta-alueiden ja muiden merkittävien hauta-alueiden kunnossapito

2.2 Omaisten hoitovastuu

Kirkkolain (652/2023) 3. luvun 17. § mukaan hautaoikeuden haltija vastaa siitä, että hautaa hoidetaan hautausmaan arvon mukaisesti. Omaisen vastuulla on yksittäisen haudan hoito hautamuistomerkkeineen sekä kasveille varattuine istutusalueineen (kukkapenkki).

Reunakivellisellä haudalla omaisen vastuulla on hoitaa myös reunakivien rajaama alue.

Omaiset kustantavat kokonaisuudessaan yksittäisen haudan hoidon sekä hautamuistomerkkiin liittyvät hankinta- ja hoitokustannukset.

Omaisten hoitovelvoitteita ovat:

- haudalle hankitun hautamuistomerkin hoito
- haudan kasveille varatun istutusalueen (kukkapenkki) hoito kevät- ja syysiivouksineen
- nurmikon siistiminen hautamuistomerkin ja kasveille varatun istutusalueen ympäriltä
- haudalle tuoduista muistoesineistä huolehtiminen
- roskien ja muun jätteen poistaminen haudalta (mm. palaneet hautakynttilät)
- reunakivien rajaaman alueen hoito
- seurakuntakohtaisen muun ohjeistuksen noudattaminen

2.2.1 Omaisten hoitovastuun tarkennusta yksittäisen haudan osalta

Omaisten hoitovastuuseen yksittäisellä nurmipintaisella haudalla kuuluu kukille varatun alueen ja kasvaneen ruohon siistintä haudan ympäristöstä. Kukkapenkin koko yksittäisellä haudalla on maksimissaan 30 x 50 cm. Omaiset voivat halutessaan istuttaa kukkia tai perennoja koko kukkapenkin leveydeltä. Kukkien istuttaminen haudalle ei kuitenkaan ole pakollista. Kiven ympäristön voi halutessaan nurmettaa kokonaan. Kukka-alueen hoidoksi riittää esimerkiksi monivuotisen perennan, maanpeiteperennan tai sammaleen hoito. Haudalta tulee poistaa yleisilmeeseen vaikuttava rikka- kasvikasvusto.

Reunakivellisellä haudalla omaisen vastuulle kuuluu reunakivien rajaaman alueen siisteydestä huolehtiminen ja kunnossapito.

Haudoilta saa istuttaa vain sellaisia ruohovartisia kasveja, jotka täysikasvuina eivät ole haitaksi hautaamiselle, naapurihaudoilta, ympäristölle tai hautausmaan hoitotöille.

Puuvartistet kasvit ovat kiellettyjä, koska voivat isoksi ja kasvaessaan estää jopa haudankaivuun. EU:n ja kansalliseen vieraslajiluetteloön merkittyjen kasvilajien istutus haudoille on kiellettyä. Haudan reunustaminen aidalla, kiveyksellä tai muuten on kielletty.

2.2.2 Omaisten hoitovastuun tarkennusta muistomerkin hoidon osalta

Haudalle mahdollisesti hankitun muistomerkin hoito ja kunnossapito kuuluu kokonaan omaisten tehtäväksi. Seurakunnan toimesta kustannetaan ainoastaan hautaamisen tai hautausmaan hoidon yhteydessä muistomerkillä aiheutuneet vahingot.

Muistomerkin hoitoon kuuluu olennaisesti se, että muistomerkki on asennettu tukevasti ja turvallisesti paikoilleen. Hautausmaiden henkilökunta seuraa omalta osaltaan hautausmaan turvallisuutta, mutta muistomerkin osalta vastuu säilyy kuitenkin omaisilla. Mikäli muistomerkki kaatuessaan aiheuttaa vahinkoa toiselle osapuolelle, on omainen velvollinen kustantamaan aiheutuneet vahingot.

Muistomerkki on pystytettävä pohjakiven päälle tukevasti ja suoraan. Kiven suoristaminen irtonaisella esineellä ei ole sallittua (esim. kivet, puupalikat, metalliesineet). Työntekijöiden ja hautausmaalla kävijöiden turvallisuuden vuoksi omaisten on huolehdittava siitä, että hautakivi pysyy suorassa.

Vaaralliset, vinossa olevat kivet merkitään turvallisuussyistä hautausmaan henkilökunnan toimesta tiedoksiannolla. Kaatumaisillaan olevat muistomerkit voidaan hallitusti kääntää tai kaataa kiveä vahingoittamatta. Omaisille lähetetään tiedote kallellaan olevasta tai kaatuneesta muistomerkestä, mikäli hautaoikeuden haltijan tai yhteyshenkilön yhteystiedot ovat ajan tasalla hautarekisterissä. Muistomerkin oikaisun voi tilata seurakunnalta, kiviliikkeeltä tai tehdä itse.

2.2.3 Omaisten hoitovastuun tarkennusta haudan muistoesineiden osalta ja muu ohjeistus

Keväällä haudoilta poistetaan talven aikana tuodut yksittäiset kynttilät, havut, kanervat ja muut talvikoristeet. Suositellaan hautalyhtyjien poistamista haudoilta kesäkaudeksi.

Omaisten on muistettava kunnioittaa naapurihautojen rauhaa hautaa hoitaessa. Roskia ja haravointijätteitä ei jätetä kasoihin käytäville, vesipisteiden vierustoille tai naapurihautoille, vaan ne viedään lajiteltuina hautausmaan jäteastioihin. Talvella lumen luontia naapurihautoille tulee välttää.

2.3 Hoitovastuut hautaamiseen liittyvissä toimissa

On huomioitava, että hautausmaa on ensisijaisesti hautaamista varten ja hautaamisen vuoksi hautausmaan turvallisuus, toimivuus ja viihtyisyys voivat tilapäisesti heikentyä. Hiekkamaalle haudattaessa hauta voi sortua laajalta alueelta ja häiritä tilapäisesti myös naapurihautojen turvallisuutta ja pyhyyttä. Hautaustoimen ohjesäännön mukaan tilapäisen haitan aiheuttaminen viereisille haudoille ei ole esteenä haudan avaamiselle. Naapurihautoille aiheutuvat haitat pyritään minimoimaan, ja mahdollisesti aiheutuneet haitat korjataan seurakunnan toimesta.

Arkkuhautauksen yhteydessä haudalla olevat muistomerkit tai muut rakennelmat on hautaoikeuden haltijan kustannuksella poistettava hautauksen ajaksi seurakunnan

määrittämän aikataulun mukaisesti. Omaisten vastuulla on sopia muistomerkkien poistamisesta alan toimijoiden kanssa.

Hauta kaivetaan hautakartan määräämään paikkaan. Kaivannon leveys ja pituus määräytyvät arkun suuruuden mukaan siten, että arkku mahtuu riittävän väljästi laskeutumaan vaakasuorassa asennossa haudan pohjalle. Kaivanto tuetaan asianmukaisesti olosuhteiden edellyttämällä tavalla.

Haudankaivun yhteydessä syntyvät kaivumassat varastoidaan väliaikaisesti kasalle. Haudan kaivamisen aikana näkyviin tulevat aikaisemmin haudatun vainajan jäännökset suojataan kaivamisen aikana ja palautetaan takaisin hautaan.

Lieksan seurakunnan hautaustoimi vastaa haudan kunnostuksesta hautauksen jälkeen. Haudan pinta kunnostetaan sulan maan aikana. Muistomerkin eteen tehdään kukkapenkin pohja ja nurmialueella sijaitsevalle haudalle tehdään kylvönurmi tiivistetyn kasvualustan päälle. Hautauksen tieltä mahdollisesti nostetut kukkaistutukset istutetaan takaisin paikoilleen viimeistään haudan kunnostuksen jälkeen.

Kukkalaitteiden tai vastaavien poistaminen haudalta tulee omaisten tehdä kesäaikaan kahden viikon kuluessa ja talviaikaan kuukauden kuluessa hautaamisesta, jonka jälkeen seurakunnalla on oikeus tehdä tämä poisto.

2.4 Seurakunnan tuottama haudanhoitopalvelu

Kirkkolain 3 luvun 33 §:n 2. momentin mukaisesti seurakunta voi tehdä hautaoikeuden haltijan kanssa määräaikaisen sopimuksen siitä, että seurakunta ottaa korvauksesta vastuun haudan hoidosta. Seurakunnilla ei ole kirkkolain mukaan velvollisuutta haudanhoitopalvelun tuottamiseen. Hautapaikan haltija voi tilata haudan hoidon haluamallaan tavalla muualtakin kuin seurakunnalta. Hautaustoimen ohjesäännön mukaan hautoja hoitava yrittäjän on tehtävä seurakunnalle ilmoitus yritystoiminnastaan.

Lieksan seurakunta on tarjonnut omaisille mahdollisuutta hankkia haudanhoitopalvelun seurakunnan työnä. Tällä hetkellä on tarjottu yksivuotisia sekä 5-vuotisia haudanhoitosopimuksia. 5-vuotisiin sopimuksiin voi valita monivuotisen perennahoidon.

Haudan hoidosta perittävät maksut ovat enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruiset ja maksujen perusteet ovat kaikille samat. Hoitohintoja määriteltäessä otetaan huomioon sekä hautojen välittömät hoitokulut että hautojen hoidon hallinnosta aiheutuvat välilliset kulut.

Hautojen hoidon välittömiin hoitokuluihin luetaan työntekijöiden palkat eläke- ja muine sosiaalimaksuineen, tarvikekulut ja koneiden käytöstä aiheutuvat kulut. Hautojen hoidon välillisiä kuluja ovat rahaston yleishallinnosta, kuten hallintoelinten toiminnasta, toimitilojen ja toimistokoneiden käytöstä sekä toiminnan suunnittelusta, ylläpidosta ja valvonnasta aiheutuvat kulut.

2.4.1 Tuotettujen haudanhoitopalvelujen määrät sekä resurssit

Hoidettavia hautoja on viime vuosina ollut eri hautausmailla yhteensä vajaat 2000 kappaletta. Henkilötyövuosissa mitaten haudanhoitoon palkattiin vuonna 2024 n. 3,6 henkilötyövuotta, mutta lisäksi esim. hautausmaahallinnon kautta on välillisesti resursseja myös haudanhoitoon käytössä.

Viime vuosina kukkia on hankittu haudanhoitopalvelun tuottamista varten 6000 kappaletta.

2.4.2 Seurakunnan tuottaman haudanhoitopalvelun vastuut ja prosessi

Seurakunnan tuottaman haudanhoitopalvelun vastuut jakaantuvat seurakunnan ja omaisten kesken alla olevan taulukon mukaisesti. Hoidetuille haudoille ei omaisen saa tehdä omia kukkaistutuksia.

	1-vuotisten kukkien sopimukset	Perennahoito	Nurmihoito
Kesäkukkien hankinta	srk	-	-
Kukkapesän kunnostus	srk	-	-
Kukkien istutus	srk	-	-
Kukkien kastelu	srk	-	-
Kukkien hoito	srk	-	-
Kukkien poisto	srk	-	-
Perennojen hankinta	-	srk	-
Perenna-alueen kunnostus	-	srk	-
Perennojen istutus	-	srk	-
Perennojen kastelu	-	srk	-
Rikkaruohojen kitkentä	srk	srk	-
Nurmen hoito	srk	srk	srk
Syyskoristus (kanerva)	srk, jos erikseen tilataan	-	-
Muistomerkin hoito	omainen	omainen	omainen
Muistoesineet ₁	omainen	omainen	omainen

Haudanhoidon vuosiprosessi menee alla olevan kuvauksen mukaisesti:

- Edellisenä hoitovuonna päättyneille haudoille lähetetään tarjoukset talven aikana.
- Määräaikaan mennessä tehdyt haudanhoidon tilaukset otetaan hoitoon vain, mikäli niistä on suoritettu maksu etukäteen.
- Hoitosopimushaudat merkitään muovisilla tikuilla, joista selviävät hoitovelvoitteet.
- Keväällä seurakunnan hoitoon annetuilta haudoilta kerätään pois palaneet kynttilät, huonokuntoiset kranssit, havut ja kanervat.
- Kukkapenkit tehdään kesäkuun aikana. Kesäkukkien istutus aloitetaan hallanvaaran loputtua ja kaikki kukkahoidossa olevat haudat ovat istutettuina juhannukseen mennessä. Taimet istutetaan kukkapekkiin lajin vaatiman tilantarpeen mukaisin etäisyyksin ja niitä lannoitetaan tarvittaessa.
- Hoitohaudat pidetään siistinä: haudan kukat nypitään, kukkapekin kasvualusta kitketään, multa möyhennetään, kukkapekin reunus siistitään ja haudalta poistetaan lakastuneet leikkokukat. Kukkia kastellaan tarpeen mukaan sääolosuhteet huomioiden. Kasvinsuojelukäsittelyt tuholaisia ja tauteja vastaan suoritetaan tarpeen ja harkinnan mukaan ympäristönäkölmat huomioiden.
- Kesäkukkien poisto hoitohaudoilta aloitetaan hoitokauden päättyessä syyskuun aikana tai ensimmäisen hallan myötä. Mullan pinta siistitään ja kesäkukkaisille hoidoille istutetaan syyskoristus. Syyskoristus ei sisälly vuodesta 2026 alkaen

automaattisesti haudanhoitoon, vaan palvelu on tilattavissa erikseen. Kesäkukkien poiston jälkeen poistetaan hoitotikut kaikilta hoidoilta.

Hautojen hoidossa sovelletaan yllä esitellyn lisäksi seuraavia haudanhoitoehtoja:

1. Hoitotarjous katsotaan hyväksytyksi ja hoitopalvelu astuu voimaan silloin, kun hoitomaksu on maksettu tilille viitesierrolla tai seurakunnan kassaan.
2. Hoitotarjoukset, jotka on maksettu 15.5 jälkeen, hoidetaan tilausjärjestyksessä. Tarjoukset on kuitenkin hyväksyttävä/maksettava viimeistään toukokuun loppuun mennessä. Sen jälkeen uusia hoitosopimuksia tehdään harkinnan mukaan.
3. Hoitoon sisältyy 1 kukkapenkki/hautapaikka, kukat 12 cm:n ruukussa. Hintaan ei sisälly kahta kukkapenkkiä ilman lisämaksua.
4. 1-vuotisten kukkien hoidossa seurakunta valitsee kasvuolosuhteisiin sopivat kukat haudalle. Kukkasuunnitelmat tehdään osasto- ja rivikohtaisesti. Valinnassa otetaan huomioon eri alueiden kasvuolosuhteet. Omia kukkia ei haudoille saa istuttaa.
5. Perennahoitosopimuksissa seurakunta valitsee monivuotiset kukat eli perennat kasvupaikan mukaan (esim. särkynytsydän ja kuunlilja). Kesäkukkien hoito ei kuulu perennahoitosopimuksen piiriin.
6. Kivien oikaisut eivät kuulu haudanhoitosopimuksen piiriin. Mikäli hautakivi aiheuttaa vaaraa seurakunnan työntekijöille, on tällainen hautakivi sovittava oikaistavaksi ennen kuin hauta voidaan ottaa hoidon piiriin. Jos seurakunta toteuttaa oikaisun, peritään tästä erillinen palvelumaksu.
7. Seurakunta ei vastaa vahingoista, joita aiheuttavat sota, ilkeävalta, poikkeukselliset sääolosuhteet, lakko taikka muut seurakunnasta riippumattomat syyt.
8. Muilta osin hautojen hoidossa noudatetaan hautausmaiden ohjesääntöä ja käyttösuunnitelmaa sekä vahvistettua hoitohinnastoa.
9. Mahdolliset huomautukset on tehtävä hauta- ja puistotoimistoon.

Haudanhoidon vuosikierto ilmenee alla olevasta kuvasta.

TALVI edellisenä vuonna	Tarjoukset toimitetaan niille asiakkaille, joiden haudanhoitosopimus on päättynyt
TOUKOKUUN LOPPU	Asiakkaan on hyväksyttävä ja maksettava tarjous viimeistään tällöin
KESÄKUUN ALKU	Hoitoon tulevat haudat merkitään ja kukkapenkkiä teko aloitetaan
JUHANNUS/KESÄKUUN LOPPU	Hoitohautojen kukat on istutettu
HEINÄKUU-ELOKUU	Hautoja hoidetaan tarpeen ja keliolosuhteiden mukaan
SYYSKUU	Kesäkukat poistetaan
SYYS- LOKAKUU	Hoitotikut poistetaan hoitohautoilta

2.5 Seurakunnalle palautuvat haudat

Hauta voi palautua seurakunnalle hallinta-ajan päättymisen vuoksi, hoitamattomuuskuulutuksen kautta tai omaiset voivat itse luovuttaa haudan takaisin seurakunnan hallintaan.

2.5.1 Hoitamattomat haudat

Kirkkoneuvosto voi velvoittaa hautaoikeuden haltijan kunnostamaan haudan, jonka hoito on olennaisesti laiminlyöty. Kunnostamiseen varataan vuoden määräaika siitä, kun päätös on annettu hautaoikeuden haltijalle tiedoksi. Kirkkoneuvosto voi päättää hautaoikeuden menettämisestä, jollei laiminlyöntiä ole korjattu.

Haudan hoidon laiminlyönnin ja hoitamattomuuden perusteita ovat:

- Haudanhoito on olennaisesti laiminlyöty tai hoidosta on jouduttu toistuvasti muistuttamaan yksittäisistä syistä.
- Muistomerkki on kaatunut tai muistomerkki on vaarallisesti kallistunut tai muistomerkki on kiillattu suoraksi eli muistomerkin ja pohjakiven väliin on laitettu sinne kuulumatonta ainesta esimerkiksi kiviä, puuta, metallia tms.
- Kukkapenkissä tai reunakivien rajaamalla alueella kasvaa runsaasti ja häiritsevästi rikkaruohoja (mm. voikukkia, nokkosia, kortetta, pujoa, vadelmaa) tai puiden tai pensaiden taimia.
- Haudan haltijatiedot eivät ole seurakunnan hautarekisterissä ajan tasalla.
- Tai muut edellä kohdassa 2.2. mainittujen omaisen hoitovastuiden laiminlyönti.

Hoitamaton hauta ei ole sellainen, jossa kukkapenkin osuudella kasvaa monivuotista perennaa tai sammalta. Poikkeuksena ovat sellaiset haudat, joissa perenna on peittänyt rikkakasvuston sekaan ja yleisilme on selvästi hoitamaton.

Kun kirkkoneuvosto on julistanut hautaoikeuden menetetyksi haudan hoitamattomuuden vuoksi, muistomerkki poistetaan haudalta ja sitä säilytetään hautausmaan huoltoalueella varastoituna vähintään yhden vuoden siltä varalta, että omaiset haluavat noutaa muistomerkin omaan käyttöön.

Kun merkittävän henkilön tai kulttuurihistoriallisesti erityisen arvokkaan haudan hautaoikeuden voimassaolo päättyy, kirkkovaltuusto voi tarvittaessa museovirastoa kuultuaan, määrätä haudan Lieksan seurakunnan kustannuksella säilytettäväksi. Kirkkoneuvosto voi tällöin oikeuttaa myös muun yhteisön tai henkilön vastaamaan haudan säilyttämisestä.

Haudan reuna- ja pohjakiviä voidaan ottaa uusiokäyttöön hautausmaan rakennelmissa. Kierrätykseen kelpaamattomat kiviset muistomerkit kuljetetaan koneellisesti murskattavaksi, jolloin kiviaines saadaan hyötykäyttöön murskeena. Murskaus varmistaa lisäksi sen, että vainajan nimi sekä syntymä- ja kuolinajat eivät ole luettavissa sopimattomissa paikoissa.

Seurakunnalle palautunut hauta luovutetaan uudelleen käyttöön edellyttäen, että haudan koskemattomuusaika on mennyt umpeen.

3 ALUEIDEN LUOKITTELU

3.1 Yleistä kunnossapitoluokituksesta

Hautausmaat luokitellaan Viherympäristöliitto ry:n julkaisun 'Viheralueiden kunnossapitoluokitus RAMS' mukaan. Viheralueiden kunnossapitoluokituksen lähtökohtina ovat alueen ominaisuudet, käyttötarkoitus, viheralueen käyttäjät sekä kunnossapidolle asetetut laatu- ja kustannustavoitteet. Kunnossapitoluokka kuvaakin alueen yleisilmettä, käyttöä ja kunnossapidon laatutasoa.

Kunnossapitoluokan valintaan vaikuttavat alueen luonnonominaisuudet, asema kaupunkikuvassa, sen tuottamat toiminta- ja ekosysteemipalvelut, alueen käyttötarkoitus ja rakentamisaste. Lisäksi valintaan vaikuttavat kunnossapidon laatutavoite ja intensiivisyys sekä kustannukset, joihin sitoudutaan kunnossapidossa. Kunnossapitoluokkaa määriteltäessä joudutaan pohtimaan kunkin alueen kohdalla edellä mainittujen tekijöiden keskinäistä painoarvoa ja käytettävissä olevia resursseja.

Viheralueiden kunnossapitoluokitus tapahtuu seuraavien taulukoiden mukaisella jaolla. Viheralueella voi olla useita eri kunnossapitoluokkaan kuuluvia alueita.

PÄÄLUOKAT	ALALUOKAT
R Rakennetut viheralueet	R1 Rakennettu arvoviheralue R2 Toimintaviheralue R3 Käyttöviheralue R4 Suoja- ja vaihettumisviheralue
A Avoimet viheralueet	A1 Arvoniitty A2 Käyttöniitty A3 Maisemaniitty A4 Avoin alue A5 Maisemapelto
M Metsät	M1 Arvometsä M2 Lähimetsä M3 Ulkoilu- ja virkistymetsä M4 Suojametsä M5 Talousmetsä
PÄÄLUOKKIA TÄYDENTÄVÄT LUOKAT	ALALUOKAT
S Suojelualueet	Ei alaluokkia
x Maankäytön muutosalueet	Rx Muutosalue, jota kunnossapidetään rakennetun viheralueen mukaisessa ulkoasussa Ax Muutosalue, jota kunnossapidetään avoimen viheralueen mukaisessa ulkoasussa Mx Muutosalue, jota kunnossapidetään metsän mukaisessa ulkoasussa

3.2 Yleistä puhtaanapitoluokituksesta

Viheralueiden puhtaanapitoluokituksen avulla määritetään puhtaanapidon intensiivisyys ja siisteystaso, johon pyritään alueen yleisilme huomioiden. Viheralueiden puhtaanapitoluokitus toimii itsenäisenä luokituksena, eli se ei ole sidoksissa edellä esitettyyn kunnossapitoluokitukseen.

<p>P Viheralueiden puhtaanapitoluokitus</p>	<p>P1 Päivittäin (ma-la) P2 Työpäivinä (ma-pe) P3 Viikoittain (3 krt/vk) P4 Viikoittain (2 krt/vk) P5 Viikoittain (1 krt/vk) P6 Kuukausittain P7 Vuosittain (Huom! Talvikauden sekä sunnuntaisin ja juhlapyhinä tehtävästä puhtaanapidosta sovitaan erikseen.)</p>
--	--

3.3 Lieksan seurakunnan hautausmaa-alueiden kunnossapitoluokitukset

Seurakunnan hautausmaa-alueiden kunnossapitoluokitukset on esitetty hautausmaittain liitekartoissa teemaväreillä. Kaikkien hautausmaiden yhteenlaskettu kunnossapitoluokitus noudattaa alla olevan taulukon jakaamaa.

Kunnossapitoluokat	Pinta-ala,	
	hehtaaria	%
M1 Arvometsä	4,2	13%
M2 Lähimetsä	1,2	4%
M3 Ulkoilu- ja virkistymetsä	6,7	20%
M4 Suojametsä	2,4	7%
M5 Talousmetsä	0,5	2%
R1 Rakennettu arvoviheralue	4,0	12%
R2 Toimintaviheralue	11,5	35%
R3 Käyttöviheralue	0,7	2%
R4 Suoja- ja vaihtumisasiheralue	1,6	5%
Ala yhteensä:	32,9	

4 KUNNOSSAPITOTASO LIEKSAN SEURAKUNNAN HAUTAUSMAAKIINTEISTÖILLÄ

4.1 Viheralueiden kunnossapito

Seuraavan sivun taulukkoon on määritetty kunnossapidon ja hoidon taso viheralueille hautausmaittain ja kunnossapitoalueittain eriteltynä niiden työvaiheiden osalta, jotka enemmänkin toistuvat tai voisivat toistua useampaan kertaan hautausmaan vuodenvieron mukaan.

Hoitofrekvenssissä on käytetty puhtaanapitoluokitusta myös muissa kuin vain puhtaanapitoon liittyvissä työtehtävissä. Yleisen puhtaanapitoluokituksen mukaiseen tiheyteen on lisätty ns. tarvittaessa tehtävä työ (T), joka merkitsee sitä, että hoitotason arviointi tapahtuu sidoksissa ainakin osin myös alueen käytön aktiivisuuteen kyseisellä hetkellä. On huomioitava, että valtaosalla kunnossapitotöistä frekvenssi koskettaa kesäkauden aikaa, eli samaa kunnossapitotiheyttä ei välttämättä odoteta talvikauden aikana.

Viheralueista tarkimmin hoidettuja ovat Mähkön (pl. historialliset hautausmaat), Viekin ja kirkkopuiston hautausmailla sijaitsevat viheralueet.

Muutamalle hautausmaan viheralueelle on määritelty kevyempi hoito, näitä alueita on Viekin hautausmaalla, Mähkön hautausmaalla sekä Kirkkopuistossa. Kevyemmän hoidon alueet käyvät ilmi liiteosiosta. Koska kysymyksessä on osin kokeilu, joka alkaa vuodesta 2026 alkaen, voi kevyemmän hoidon alueisiin tulla muutoksia hoitosuunnitelman aikana.

Viheralueiden kunnossapito	R1		R2					R3	R4	
	Kirkkokuisto	Vieki	Mähkö	Vieki	Koli	Nurmijärvi	Vuonislahti			Vanha hautausmaa
Talvikunnossapito										
Lumenpoisto	P1	P5 tai T	P2	P5 tai T	T	P5	P5	Ei talvik.	P2	T
Liukkauden torjunta	P1	P5 tai T	P1	P5 tai T	T	T	T	Ei talvik.	P1	T
Jätteet ja puhtaanapito										
Roskisten tyhjennys	P5	P6	P4	P5 talvella P6	P5	P5	P5	Ei yleisöroskiksia	P4	-
Irtoroskien keruu	P4	P5 tai T	P5	P5 tai T	P5 tai T	P5 tai T	P5 tai T	P5	P5	T
Kukkien ja kukkalaitteiden keruu*	T	T	P5	T	T	T	T	T	T	-
Yleisöwc:n puhtaanapito	Ei yleisöwc	P5	P5	P5	Ei yleisöwc	P5	Ei yleisöwc	Ei yleisöwc	P5	-
Muistomerkkien puhtaanapito	P7	P7	P7	P7	P7	P7	P7	P7	P7	-
Käytävien rikkakasvien poisto	P7	P7	P7	P7	P7	P7	P7	P7	P7	T
Varusteet, laitteet ja rakenteet tarkastus										
Yleisöwc toimintakunto	Ei yleisöwc	P5	P5	P5	Ei yleisöwc	P5	Ei yleisöwc	Ei yleisöwc	P5	-
Penkkien kunto	P7	P7	P7	P7	P7	P7	P7	P7	P7	-
Vesikalusteet ja putket	P5	P5	P5	P5	P5	P5	P5	P5	P5	-
Koneet	Erillisen konekohtaisen ohjelman mukaisesti									
Rakennukset	Erillisen rakennuskohtaisen ohjelman mukaisesti, merkinnät sähköiseen talohuoltokirjaan									
Kasvillisuuden hoito										
Kalkitus ja lannoitus	T	T	T	T	T	T	T	T	T	-
Kastelu	P3 tai T	P3 tai T	P3 tai T	P3 tai T	P4 tai T	P4 tai T	P4 tai T	P4 tai T	P3 tai T	-
Rikkakasvien torjunta	P6	P6	P6	P6	P6	P6	P6	T	P6	T
Nurmikonhoito	P5	P5	P5	P5	P5	P5	P5	P5	P5	P5
Vieraslajien poisto	P7	P7	P7	P7	P7	P7	P7	P7	P7	P7

* Yleiset muistelupaikat (Yksityiset haudat kts. ylempää hoitovastuut hautaamiseen liittyvissä asioissa)

4.2 Metsäalueiden kunnossapito

Arvometsäksi (M1) on määritelty Rauhalassa sijaitsevan historiallisen hautausmaan pääosa. Alueen erityinen arvo tulee metsittyvästä vanhasta kulttuuriympäristöstä, jonka puustossa on vanhan metsän erityispiirteitä. Kuolevaa puustoa sallitaan jäävän, mutta haittaa tai vaaraa välittömästi aiheuttava puusto kaadetaan. Alue pidetään pääasiassa peitteisenä. Hakkuussa ja metsänhoidossa voidaan yrittää etsiä keinoja edistää luonnon monimuotoisuutta. Alueen muu hoito minimoidaan.

Lähimetsäksi (M2) luokiteltuja alueita on kirkkopuistossa ja Vuonislahden hautausmaalla. Kirkkopuiston alueella toteutetaan aluskasvillisuuden soveltuva hoito kerran vuodessa. Kirkkopuiston metsä pidetään siistinä ja puuston laatua arvioidaan vuosittain ja poistetaan kuolevat puut. Jatkuvuuteen tähdäten tehdään tarvittavat puunistutukset. Käytävä pidetään kunnossa.

Vuonislahden lähimetsässä sijaitsee mm. hiljaisuuden polku. Vuonislahden lähimetsän pohjaa ei hoideta eikä polustoa varsinaisesti pidetä yllä, mutta polkujen tarvelemistä varotaan. Metsänhoito tähtää elinvoimaisen ja peitteisen metsän ylläpitämiseen. Hakkuutähteet poistetaan, jos niitä syntyy runsaasti.

Ulkoilu- ja virkistymetsissä (M3) vältetään polkuverkoston tarvelemistä hakkuu- ja hoitotoimenpiteissä. Hakkuutähteiden keruuta voidaan harkita, mutta tähteiden kerääminen ei ole ainakaan kaikissa hakkuissa välttämätöntä. Puusto pidetään hoidettuna, mutta luontoarvoja on mahdollista korostuneesti huomioida, jollei huomioimen aiheuta vaaraa. Hoito toteutetaan siten, että puusto säilyisi peitteisenä.

Hautausmaakiinteistöjen **suojametsien (M4)** tarkoitus on antaa näkemäsuojaa esim. liikenteeltä ja piilottaa esim. vähemmän kauniita varastoalueita viheralueilla liikkuvilta. Suojametsä voi rajata hautausmaa-alueita vesistöistä ja estää siten eroosiokehitystä. Suojametsät hoidetaan tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että niiden funktioarvo ei heikkenisi. Sijainnista riippuen, esim. Viekijoen törmällä, on mahdollisuus ylläpitää ja sallia suojametsässä myös lahoppuuston syntymistä, jos tästä ei ole hautausmaan käytölle vaaraa tai muuta haittaa.

Talousmetsässä (M5) tehdään toimenpiteet normaalin talousmetsän hoidon mukaisesti.

4.3 Kunnossapidon laadunarviointi

Työnjohto suorittaa yhdessä työntekijöiden kanssa jatkuvaa laadunarviointia suhteessa tavoiteltuun kunnossapitotasoon. Mikäli havaitaan joidenkin kohteiden osalta jatkuvia häiriöitä, on näiden osalta pohdittava syitä ja ratkaisuja. Ovatko esim. resurssit tai työmenetelmät riittävät ja järkevät suhteessa asetettuun kunnossapitotavoitteeseen.

Asiakaspalautetta kuunnellaan herkällä korvalla ja pyritään itsereflektimaan toimintaa sen mukaan. Asiakaspalautteen osalta on kuitenkin huomioitava, että ylikunnossapito on yhtä tarpeetonta kuin riittävä kunnossapito. Mikäli palautteen mukaista muutosta kunnossapitointiin ei voida tehdä, on asia tuotava asiakkaalle ilmi esim. tähän hoitosuunnitelmaan perustaen.

Kirkkoneuvoston vuotuisista ja säännöllisistä hautausmaakatselmuksista on luovuttu. Hautausmaakatselmuksia on kuitenkin edelleen tarpeellista tehdä tarpeen vaatiessa esim. laadunarviointiin liittyen.

Laadunarviointia toteutetaan harkinnan mukaan myös ulkoisen auditoijan toimesta.

5 HAUTAUSMAIDEN HOITOA TÄYDENTÄVIÄ OHJEITA JA MATERIAALEJA

5.1 Hautausmaan töiden sijoittuminen vuodenvuoroon

Toimenpide												
Hoito ja kunnossapito	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Talvihoidon valmistelutyöt												
Talvikunnossapito												
Hiekoitushiekkojen poisto												
Viikkosiivous												
Puuvartisten leikkaus												
Hautausmaan kevätsiivous												
Kukkapesien kunnostus												
Porttien ja pyörätelineiden kausisiirrot												
Kastelujärjestelmä päälle/pois												
Penkkien ja kastelukannujen kausisiirrot												
Talvihautojen tiivistys												
Nurmikoiden leikkaus												
Hoitohautojen, sankarihautojen ja yhteismuistomerkkien istutukset												
Kesäkukkien ja perennojen hoito												
Kesäkukkien poisto ja perenneojen alasleikkaus												
Hautausmaan syys siivous												
Kivien oikaisut												
Seurakunnan haltuun jäävien kivien poisto haudoilta												
Hautausmaan hallinto												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Haudanhoitotarjousten lähetykset												
Haudan hallinta-ajan päättymisen kuulutukset haudoille												
Kausityöntekijöiden rekrytointi												
Kesäkukkien hankinta												

5.2 Ympäristön huomioiva toiminta

Seurakunta on vuoden 2025 aikana päättänyt ryhtyä hakemaan kirkon ympäristödiplomia. Tätä hoitosuunnitelmaa tehdessä on seurakunnassa käynnissä nykytilan kartoitus. Hautausmaa liittyy esim. jätehuollon ja kiinteistötoimen osalta osaksi muuta seurakunnan ympäristön huomioivaa toimintaa. Tässä kohdassa käsitellään kuitenkin vain ympäristödiplomin 8. kohdan hautausmaita koskevat osat, jotka seurakunta tätä hoitosuunnitelmaa hyväksyessään asettaa sitoviksi tavoitteiksi hautausmaiden hoidon ja käytön osalta.

Ympäristödiplomin minimivaatimukseen kuuluvat hoitosuunnitelman laatiminen sekä ympäristönäkökohtien huomioiminen hoitosuunnitelmassa. sekä perennaohitojen ”kannustava” tarjoaminen haudanhoitoasiakkaille. Minimivaatimukset tulevat täyttymään tämän hoitosuunnitelman hyväksymisen yhteydessä.

Seuraavassa on kohdittain selostettu ympäristöohjelmaan kaavailtu seurakunnan ympäristötyö, jota tässä hoitosuunnitelmassa sitoudutaan noudattamaan. Kohdat seuraavat kirkon ympäristödiplomin käsikirjaa (2021). Lisäksi liiteosiossa on esitetty kevyemmän hoidon alueet sekä vieraslajien poiston torjuntaohjelma.

5.2.1 Kulttuuriarvojen inventointi

Osa seurakunnan hautausmaista on kulttuuri-inventoitu mm. Kirkkopuisto sekä Vanhan hautausmaan Rauhalan alue. Seurakunnan hautajärjestelmään on merkitty kulttuurihistoriallisesti arvokkaat haudat. Tarkoituksena on selvittää asiakirjoista, löytyykö myös muista hautausmaista kirjallisesti dokumentoitua inventointiaineistoa. Mikäli näitä ei löydy, niin inventointeihin varaudutaan tulevissa toimintasuunnitelmissa.

Seurakunnalle siirtyvien hautamuistomerkkien kulttuurihistoriallinen arvo on inventoitu, mikäli nämä ovat siirtyneet seurakunnan hallintaan.

Hautausmaiden käyttö järjestetään inventoinnin jälkeen siten, että merkittävät kulttuurihistorialliset kohteet säilyvät hallintoelinten päätösten mukaisesti. Mähkön hautausmaalla on kappelin takana lohkoja, jotka on jätetty alkuperäiseen kuntoon reunuskivineen sekä käytävineen.

5.2.2 Luontoarvojen inventointi

Seurakunta toteuttaa luontoarvojen inventoinnin vv. 2025-2026 aikana. Inventoinnin toivotaan tuottavan erityisesti tietoa harvinaisesta lajistosta tai haitallisista vieraslajeista, jotta ne voitaisiin huomioida hautausmaan hoitoa tarkemmin suunniteltaessa.

Vanhan hautausmaan Rauhalan palstalle sallitaan muodostumaan lahoppuuta, jos tämä puusto ei aiheuta välitöntä vaaraa ihmisille tai rakennuksille.

Linnunpönttöjä asennetaan ja niitä hoidetaan ainakin Mähkön, Viekin ja Nurmijärven hautausmailla. Kysytään Pielisen Partiolaisilta mahdollisuutta avustaa myös muualla linnunpönttöjen asentamisessa ja hoidossa.

5.2.3 Kevyemmän hoidon alueet

Kirkkopuiston takaosassa luovutaan nurmikον säännöllisestä hoidosta ja pyritään siellä muuttamaan kasvusto luonnonniityksi. Vanhan hautausmaan aluetta hoidetaan vain hyvin pieneltä osin.

5.2.4 Monivuotiset kasvit

1-vuotisia kukkia on ollut kesällä 2025 ainoastaan kirkkopuistossa kirkon sisäänmenon kohdalla. Tulevaisuudessa siitäkin luovutaan ja siten seurakunnalla on omilla istutuksissaan käytössä vain monivuotiset kasvit. Jos testamenttiehto määrittää haudanhoitoehdoksi 1-vuotisen kukan, on testamenttiehtoa noudatettava.

5.2.5 Vieraslajien torjunta

Seurakunta pyrkii tunnistamaan hautausmailtaan haitalliset vieraslajit sekä tekemään suunnitelman niiden hävittämiseksi. Mähkön ja Viekin hautausmailla on jo aiemmin

poistettu lupiineja mekaanisesti hävittämällä, jotta ne eivät ehdi siementämään ja levittämään kasvustoa sitä kautta. Aiemmin on hävitetty kurturuus.

5.2.6 Kemikaalihaittojen ehkäisy

Seurakunnan hautausmailla ei ole 5-6 viimeiseen vuoteen käytetty kemiallisia torjunta-aineita, vaan hoitohautoille kasvatettavat kukkalajit on vaihdettu kestävämmiksi. Rikkaruohot on kitketty mekaanisesti.

5.2.7 Vedenkulutuksen pienentäminen

Seurakunta ottaa Nurmijärven hautausmaalla kasteluveden läheisestä Kaiskunlammesta. Muuten vedenkulutusta hillitään tällaisin toimin:

- Hoitohautojen kukkapenkeissä käytetään maanparannuskidettä, joka sitoo paremmin kosteutta.
- Automaattisia kastelujärjestelmiä ei ole, eikä nurmikoita kastella.
- Kasvillisuus on mietitty kasvupaikan mukaan ja siten myös kuivuuden sietoa huomioiden.
- Kesällä 2025 on kokeiltu kasvilajeja, joita ei tarvitse kastella niin paljon kuin ennen.

5.2.8 Koneiden ympäristövaikutukset

Seurakunta on hankkinut akkukäyttöisiä työkoneita ja tulevissa konehankinnoissa yhtenä valintaperusteena käytetään koneen ympäristövaikutuksia mm. päästöjä. Biohajoavaa muovia kokeillaan siimaleikkureissa.

5.2.9 Vainajan tuhkaamisen ympäristövaikutukset

Seurakunnalla on muistolehto kahdella hautausmaalla, Mähköllä ja Vieikissä. Tuhkan sirottelupaikka löytyy Vuonislahdesta. Seurakunnalla on omaisille lainattava tuhkaurna tuhkan sirottelua varten sekä hyväksytyt suositukset ekologisista arkuvaihtoehdoista.

5.2.10 Hautojen hoitoon ja vainajien muistamiseen liittyvät ekologiset vaihtoehdot

Seurakunnalla on yhteinen muisteluupaikka kaikilla hautausmaillaan. Seurakunta ohjeistaa haudalla kävijöitä ympäristöystävällisempään toimintaan esim. jätehuollon osalta. Hautojen kesähoitoon ei kuulu vuodesta 2026 alkaen syyskoristuksen istutus.

5.3 Jätteiden käsittely ja jätehuoltosuunnitelma

Hautausmaan jäte syntyy sekä seurakunnan että hautausmaalla asioivien vaikutuksesta. Ensisijaisesti toiminta tulisi toteuttaa siten, että jätettä ei synny. Toissijaisesti jäte tulisi pyrkiä lajittelemaan mahdollisimman tehokkaasti.

Jätteiden käsittelystä ja lajittelusta tulisi informoida hautausmaan asiakkaita esim. verkkosivuilla sekä hautausmaalla opastein. He omalta osaltaan vaikuttavat vahvasti jätteiden kertymiseen sekä sen määrän vähentämiseen.

Jätehuollon lajittelu- ja käsittelyohje löytyy seuraavien sivujen taulukoista. Taulukon mukainen lajittelu on tarkoitus aloittaa vuoden 2026 aikana. Tällä hetkellä kaikilla hautausmailla ole mahdollisuutta jätteiden lajitteluun yhtä kattavasti.

Historiallisilla hautausmailla ei ole järjestetty jätekeräystä.

Puutarhajäte (Maatuva jäte)	multa, kasvinosat, ruoho, lehdet, puut, kannot, risut, oksat	
Hautausmaa	Keräyspisteet	Keräyspisteiden tyhjennys ja jätteen jatkotoimitus
Mähkö	29 asiakaskeräyspistettä + kompostialue	Keräyspisteet tyhjennetään seurakunnan toimesta ja toimitetaan kompostialueelle omaan käyttöön. Hakkuutähteet, oksat, puumateriaali ym. menevät energiajätteeksi.
Vieki	Vieki 6 asiakaskeräyspistettä + kompostialue	
Nurmijärvi	Nurmijärvi 1 asiakaskeräyspiste + kompostialue	
Koli	Koli 1 asiakaskeräyspiste + kompostialue	
Kirkkopuisto	Kerätään oman toiminnan jätteet ja niiden toimitus Mähkölle	
Vuonisahti	Vuonisahti 1 asiakaskeräyspiste + kompostialue	
Sekajäte energiaksi	pakkausmuovit, multa- ja lannoitesäkit, likaiset pahvit, kasvien pakkausmateriaali, muoviset hautakynttilät, kukkaruukut ja -laitteet, likainen lasi (esim. steariiniin sekoittuneet)	
Hautausmaa	Keräyspisteet	Keräyspisteiden tyhjennys ja jätteen jatkotoimitus
Mähkö	29 asiakaskeräyspistettä	Seurakunta tyhjentää erillispisteet ja toimittaa jätepuristimeen hautausmaalla. Jätehuoltoyhtiö tyhjentää puristimen tilattaessa.
Vieki	6 asiakaskeräyspistettä	Seurakunta tyhjentää erillispisteet ja toimittaa sekajätteen keräyspisteeseen hautausmaan alueella. Jätehuoltoyhtiö tyhjentää sen pyynnöstä.
Nurmijärvi	1 asiakaskeräyspiste	Jäteyhtiö tyhjentää keräyspisteen määräajoin
Koli	1 Asiakaskeräyspiste	Jäteyhtiö tyhjentää keräyspisteen määräajoin
Kirkkopuisto	6 asiakaskeräyspistettä	Seurakunta tyhjentää erillispisteet ja toimittaa sekajätteen keräyspisteeseen, minkä jätehuoltoyhtiö tyhjentää tilauksesta.
Vuonisahti	1 asiakaskeräyspiste	Jäteyhtiö tyhjentää keräyspisteen määräajoin

Metalli	kertakäyttökynntilöiden kannet, metalliset kynntilälyhdyt, foliot	korjaamotoiminnasta ja työvälinepoistoista syntyvä kierrätettävä metalli
Hautausmaa	Keräyspisteet	Keräyspisteiden tyhjennys ja jätteen jatkotoimitus
Mähkö	29 keräyspistettä	Seurakunta tyhjentää erillispisteet ja toimittaa metallijätteen keräyspisteeseen hautausmaan alueella (Vihreä kontti). Kompostialueelle menevään konttiin menee myös isompi metallijäte. Kontti tyhjenetään tilattaessa jäteyhtiöltä.
Vieki	6 keräyspistettä	Seurakunta tyhjentää erillispisteet ja toimittaa metallijätteen keräyspisteeseen hautausmaan alueella tai vie ne ekopisteeseen. Jäteyhtiö tyhjentää sen pyynnöstä. Isompi metallijäte siirretään kompostialueelle kierrätystä odottamaan.
Nurmijärvi	1 keräyspiste	Työntekijät vievät metallijätteet Viekin/Mähkön keräyspisteeseen tai Lieksan lajitteluasemalle pisteen täytyessä metallilla
Koli	1 keräyspiste	Jäteyhtiö tyhjentää keräyspisteen määräajoin
Kirkkopuisto	1 keräyspiste (uusi piste, ei aiemmin ollut, Sankarihautausmaan viereen)	Kirkkopuiston keräyspiste tyhjenetään joko Mähkön keräyspisteeseen tai viedään Lieksan lajitteluasemalle
Vuonisahti	1 keräyspiste (uusi piste, aiempien kanssa samaan)	Työntekijät vievät metallijätteet Mähkön keräyspisteeseen tai Lieksan lajitteluasemalle pisteen täytyessä metallilla
Lasi	Lasipurkit, rikkoutuneiden lyhtyjien lasiset osat	
Hautausmaa	Keräyspisteet	Keräyspisteiden tyhjennys ja jätteen jatkotoimitus
Kaikki	Asiakaskeräystä ei ole järjestetty. Tämä johtuu siitä, että Jättekukon ohje (23.7.2025) ohjaa lajittelemaan lasiset hautalyhdyt sekajätteisiin. Muuta lasijätettä ei hautausmaalta juuri kerry, joten tässä vaiheessa ei lasinkeräystä ole hautausmaalla järjestetty.	

Pahvi ja paperi	Pakkausmateriaali, toimistopaperi	
Hautausmaa	Keräyspisteet	
Kaikki	Asiakaskeräystä ei ole järjestetty. Kertyvän jätteen määrä on näiden osalta pientä ja ne menevät sekajätteisiin. Kirkkopuistossa ja Vieissä on mahdollista henkilökunnan viedä tuottamansa jätteet hautausmaalla olevaan keräyspisteeseen.	
Vaaralliset jätteet	Ei asiakaskeräystä näille jätelajeille	
Jätelaji	Keräysohje	Jatkokäsittely
jäteöljy	Konehallin merkityt keräysastiat	Toimitetaan asianmukaiseen keräyspisteeseen tai tilataan haku toimijalta
kiinteä öljyinen jäte	Konehallin merkityt keräysastiat (Onko Vieissä???)	Toimitetaan asianmukaiseen keräyspisteeseen tai tilataan haku toimijalta
painekyllästetty puu	Kerätään esim. kompostialueille	Toimitetaan asianmukaiseen keräyspisteeseen tai tilataan haku toimijalta
akut, paristot, loistelamput, maalit, torjunta-aineet, huolto- ja korjauskemikaalit	Kerätään ohjeiden mukaan asianmukaiseen paikkaan	Toimitetaan asianmukaiseen keräyspisteeseen tai tilataan haku toimijalta

6 KEHITTÄMISTOIMENPITEET JA INVESTOINNIT

Isommat investoinnit ja kehittäminen alla esitetyn suunnitelman mukaisesti. Vuosittain talousarviossa kirkkovaltuusto voi tehdä tarvittavia muutoksia suunnitelmaan.

Vuosi	Kehittämistoimenpide tai hankinta
2026	Viekin hautausmaan hoitamattomien hautojen kuulutukset Mähkön hautausmaan terassin rakentaminen Harvennushakkuuleimikoiden myyminen Tuonenkankaan kiinteistöllä Mähkön traktorin uusiminen etukuormaajalla, kauha käypäinen lumenajoon ja hiekoitukseen sekä maansiirtoon. Hankitaan joko vähän käytetty tai uusi. Mähkön MF-traktori siirretään Viekiin ja Viekin Valmet myydään pois
2027	Hankitaan Viekin hautausmaalle sähkökäyttöinen työnnettävä leikkuri Kumitela-alusteisen (4-5 t.) kaivuri varusteineen hankinta haudankaivua varten. Lisäksi traktorilavetti siirtämistä varten. Tarvittaessa suoritettavan kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden inventoinnin loppuunsaattaminen Käydään läpi seurakunnan hoitoonsa ottamien hautojen ajantasaisuus - tehdään tarvittaessa hallinnolliset päätökset
2028	Hautausmaakaavan ja -käyttösuunnitelman päivittäminen Mähkölle ja Kolille Mähkön vanhan huoltorakennuksen jatkon suunnittelu Viekin huoltorakennuksen huoltomaalauksen suorittaminen
2029	Hautojen vieminen hautapaikkarekisteriin julkisesti katsottaviksi Mähkön vanhan huoltorakennuksen mahdollinen purkaminen ja muu tilankäyttörakentaminen Maalämmön asentaminen Mähkön hautausmaan huoltohalliin Aurinkosähköjärjestelmän asentaminen Mähkön hautausmaalle
2030	Hoitosuunnitelman päivittäminen vv. 2031-2035 Mähkön siunauskappelin remontin suunnittelu Viekin ja Nurmijärven penkkien kunnostustarpeen arviointi ja mahdollinen korjaamistyö

7 LIITTEET

- 7.1 Kunnossapitoluokat hautausmaittain teemakartoin esitettynä**
- 7.2 Haudanhaltijan hoitovastuita mallintava kuva**
- 7.3 Jätelajittelun ohjeet**
- 7.4 Vieraslajien torjunta sekä kevyemmän hoidon alueet**